

КАФЕДРА ОПЕРНО-СИМФОНІЧНОГО ДИРИГУВАННЯ

Педагогічна практика

Освітній ступінь	магістр	Курс	1, 2
Спеціальність	025 Музичне мистецтво	Семестр	2, 3
Освітньо-професійна програма	Оперно-симфонічне диригування		
Статус	<u>обов'язкова</u>	ECTS	1,5
		Годин	45
		Індивідуальні години	17
		Самостійна робота	28
Семестровий контроль	<u>Залік</u>		

Інформація про викладача

ПІБ	Здоренко Віктор Михайлович, професор, завідувач кафедри оперно-симфонічного диригування Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.
Профіль викладача	
e-mail	

Анотація навчальної дисципліни

Мета курсу: Підготувати високопрофесійних, кваліфікованих педагогів-музикантів, глибоко обізнаних та ерудованих в галузі оперно-симфонічного мистецтва і готових до самостійної педагогічної діяльності. Направити розвиток творчих педагогічних здібностей, сприяти вихованню любові та зацікавленості в майбутній педагогічній діяльності, та через ґрунтовне засвоєння найкращих принципів і зразків сучасної музичної педагогіки, спрямувати студентів на практичну реалізацію набутих фахових навичків.

Завдання курсу:

- озброїти студента знаннями передових напрямків сучасної музичної педагогіки, яке повинне спиратися на кращі традиції і зразки підготовки кадрів в області музичного мистецтва;
- направити науково-теоретичну підготовку студентів, оволодіння ними необхідними професійними навичками, шляхом цілеспрямованої роботи по всім предметам спеціального циклу, з подальшою реалізацією набутих знань під час проходження «Педагогічної практики»;
- сформуванню погляд на оперно-симфонічне мистецтво, як на сукупність різних форм роботи: хорового виконавства, хорової творчості та музично-хорової педагогіки;

- навчити виявляти, аналізувати і застосовувати кращі методики викладання, засвоїти навички моделювання педагогічного процесу;
- сформувати у студента різноманітні навички та вміння, співставляти, аналізувати та комбінувати їх у практичній педагогічній діяльності
- забезпечити розвиток музичних, творчих та педагогічних здібностей, художнього смаку, музичної ерудиції, загально культурного рівня та художньо творчого образного мислення;
- спрямувати увагу на глибоке вивчення особливостей роботи з оркестром, ансамблем, та мануальною технікою;
- забезпечити удосконалення технології керування та регулювання творчим процесом, а саме її психофізичними механізмами та принципами практичної реалізації художньо-творчого задуму;
- навчити професійній роботі над вивченням методичної літератури з питань оперно-симфонічного мистецтва та її критичному осмисленню;
- забезпечити ознайомлення з кращими зразками вітчизняних та світових оперних творів різних епох, стилів та напрямків;
- активізувати процес удосконалення системи практичної реалізації твору засобами мануальної техніки;
- формувати об'єктивні критерії в оцінці методичного рівня підготовки диригента симфонічного оркестру;
- формувати навички роботи з оперним репертуаром та його застосуванням в педагогічній діяльності;
- формувати бажання студента своєю творчою та педагогічною діяльністю, всіляко підіймати престиж оперно-симфонічного мистецтва та педагогічної праці;
- навчити користуватися методами психологічної та педагогічної діагностики в рішенні професійних завдань та вести психолого-педагогічні спостереження;
- забезпечити засвоєння студентами принципів методично-грамотного планування учбового процесу, а саме: користуватися робочими програмами, складати плани індивідуальних занять з учнями та плани групових занять, складати звіти, вести щоденник методичних спостережень,.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- специфіку музично-педагогічної роботи, застосовуючи при цьому основні принципи вітчизняної та зарубіжної педагогіки, традиційні та сучасні методики, різні форми та засоби навчання. Впроваджувати кращі здобутки теорії, педагогіки та методики в процес виховання оперно-симфонічного диригента;
- реалізовувати на практиці знання, отримані по всіх дисциплінам професійного спеціального циклу а також з педагогічної та науково-методичної літератури;
- володіти оптимальними ефективними шляхами досягнення позитивних результатів педагогічної діяльності;
- провести діагностику музичних здібностей учня, визначити його віковий, загальноосвітній, музичний, психофізичний, естетичний та інтелектуальний рівень;
- розвинути навички грамотного користування методичним матеріалом та забезпечити його подальше практичне застосування під час викладання предметів спеціального циклу;
- вміти викладати дисципліни по предметам спеціального циклу, з його подальшим практичним засвоєнням;
- володіти передовими педагогічними технологіями та займаючись науковою діяльністю мати бажання самостійно розробляти їх нові форми;
- постійно розвивати музично-естетичний смак, методом порівняльного аналізу співставляючи та оцінюючи різні музичні стилі та виконавські манери.

- опрацьовувати, узагальнювати та розвивати навички диригентської техніки, як ефективного засобу невербального спілкування з оркестровим колективом та практичної реалізації характеру твору;
- проводити самостійне дослідження оркестрової партитури від повного музично-теоретичного та оркестрового аналізу, до планування шляхів реалізації твору засобами мануальної техніки, та досягнення бажаного творчого результату;
- використовувати репертуар, враховуючи індивідуальні здібності учня, прогнозуючи результат його застосування та обирати дійові методи навчання для максимального розкриття здібностей і забезпечення подальшого розвитку учня;
- постійно збагачувати репертуар для опрацювання та аналізу з різних предметів спеціального циклу;
- з метою заощадження часу і досягнення максимальної результативності різних етапів навчання, вміти складати плани уроків та лекцій, застосовуючи творчий підхід до їх поповнення;
- опрацьовувати технічний та смисловий напрямки роботи над літературним текстом;
- проводити постійну дослідницьку роботу щодо використання в педагогічній практиці та популяризації таким чином кращих зразків оперно-симфонічного мистецтва;
- розвивати традиції оперно-симфонічної школи в різних сферах діяльності, збагачуючи її власними творчими здобутками;
- застосовуючи метод порівняльного аналізу, спостерігати та оцінювати художній розвиток та просвітницько-мистецьку діяльність сучасного оперно-симфонічного мистецтва

вміти:

- кваліфіковано підбирати та професійно користуватися широким спектром довідкової та спеціальної літератури;
- грамотно і своєчасно планувати учбовий процес, а саме: складати учбові програми, календарні та поурочні плани занять, оформляти учбову документацію, розробляти індивідуальні програми, тощо;
- приймати активну участь в організації та проведенні заходів просвітницької діяльності у галузі оперно-симфонічного мистецтва, вміти налагоджувати контакт із працівниками закладів культури і мистецтв, популяризувати симфонічне мистецтво і виявляти його значимість в сучасному музичному мистецтві та житті суспільства.

Перелік тем

Тема 1. Знайомство з групою, визначення загально-музичного рівня підготовки, ступеня його художньо-естетичного розвитку.

Тема 2. Проведення співбесіди на загальні культурологічні теми для встановлення комунікативного зв'язку з оркестром.

Тема 3. Вивчення педагогічного репертуару та методичної літератури.

Тема 4. Володіння різними формами роботи.

Тема 5. Вільне володіння темами проведення занять.

Тема 6. Вміння налагодити контакт з групою.

Тема 7. Демонстрація володіння методикою проведення занять.

Тема 8. Проведення парктики та демонстрація володіння змістом предмету.

Форми та технології навчання

Педагогічні:

- вербальний: пояснення, коментарі, обговорення;
- наочний: показ, демонстрація, ілюстрації;

- аналітичний: робота з літературою, аудіо-відеоматеріалами

Методичні рекомендації

У процесі формування оперно-симфонічного диригента передбачаються наступні форми роботи:

- диригування симфонічним оркестром в порядку роботи репетиції і в концертному плані (академічні концерти, заліки);
- диригування в оперній студії (на сценічних репетиціях під фортепіано, на оперних репетиціях з оркестром, хором і солістами і диригування виставою);
- вивчення досвіду репетиційної та концертно-виконавської роботи шляхом відвідування репетицій і концертів, оперних та балетних вистав навчального оркестру, оркестрів філармонії і оперного театру.

Основними формами роботи є проведення практичних занять. Обговорення та аналіз концертів і репетицій професійних оперно-симфонічних колективів. Прослуховування оркестрових творів, вивчення яких заплановано тематичними планами, і які вивчаються в процесі проходження фахових дисциплін, з забезпеченням нотним матеріалом для їх детального аналізу. Ведення щоденника учня та щоденника студента-практиканта.

Навчальні ресурси

Методичне забезпечення складається з: нотних публікацій, що використовуються в навчальному процесі; методичної літератури, що сприяє осмисленню виконавського та педагогічного процесів; літератури з історії виконавства; відеофільмів та аудіо записів концертів та майстер класів видатних виконавців.

Методи контролю

Поточний (міжсесійний) контроль:

- вербальний: співбесіда, експрес-опитування;
- аналітичний: аналіз самопідготовки студента;
- практичний: виконання вправ, практичний досвід;

Система оцінювання

Наприкінці третього семестру студенти проходять атестацію у вигляді заліку, сутність якого полягає у перевірці набутих знань і сформованих навичок в опануванні педагогічного потенціалу оперно-симфонічного диригента.

Семестри 3

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Модульна робота	40
2.	Відвідування занять	10
3.	Залік	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90–100–А– відмінно

вичерпна і розгорнута відповідь на питання колоквиуму з аналізом сучасних літературних джерел, посиланням на інноваційні технології, досвід провідних вітчизняних і зарубіжних митців. Демонстрація високого рівня виконання

82–89–В– добре	практичних завдань, особистий творчий внесок у створення художнього образу та драматургії музичного твору. грунтовна відповідь на питання колоквиуму з аналізом літературних джерел, творчого доробку провідних митців. Демонстрація якісного рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
74–81–С– добре	повна відповідь на питання колоквиуму з посиланням на літературні джерела, творчий доробок провідних митців. Демонстрація достатнього рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
64–73–D– задовільно	відповідь на питання колоквиуму в необхідному обсязі без посилань на літературні джерела, творчий доробок митців, окремі неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
60–63–E– задовільно	відповідь на питання колоквиуму в мінімально допустимому обсязі, значні неточності, їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація посереднього рівня виконання практичних завдань, граничних навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
35–59–FX– незадовільно (з можливістю повторного складання)	відповідь на питання колоквиуму в недостатньому обсязі, грубі помилки, неспроможність їх виправлення за допомогою викладача. Демонстрація низького рівня виконання практичних завдань, недостатня сформованість навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.
0–34–F– незадовільно (з обов’язковим повторним вивченням дисципліни)	відповідь на питання колоквиуму на рівні елементарного розпізнання, неможливість відтворення навчального матеріалу на репродуктивному рівні. Неспроможність виконання практичних завдань, відсутність навичок створення художнього образу та драматургії музичного твору.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, музичних фестивалів, конкурсів, концертів тощо.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Актуальные проблемы музыкальной педагогики. Сб.30. М., 1977.
2. Андреева Л. Методика преподавания хорового дирижирования М., 1969.
3. Асафьев Б. Музыкальная форма как процесс. М., 1971.
4. Асафьев Б. О хоровом искусстве. – Л., 1980.
5. Бенч О. Феномен життя і творчості П. Муравського К., 2000.
6. Бочкарёв Л. Л. Психология музыкальной деятельности / Бочкарёв Л. Л. – М. : Издательство «Институт психологии РАН», 1997. – 352 с.
7. Вагнер Р. О дирижировании // Дирижерское исполнительство// М., 1975.
8. Вальтер Б. О музыке и музицировании // Исполнительское искусство зарубежных стран. 1962.
9. Вуд Генри О. дирижировании М., 1958.
10. Выготский Л. Психология искусства М., 1965.
11. Грица С. Мелос Української народної епіки К., 1974.
12. Грінченко О. Історія української музики – К., 1922.
13. Ержемский Г. Психология творчества М., 1987.
14. Живов В. Исполнительский анализ хорового произведения М., 1987.
15. Іваницький А. Українська народна музична творчість. Пос. для вищ. та сер. уч. закл К., 1977.
16. Історія української культури: У 5 т. – Т. 1. – К., 2001.
17. Історія української музики: У 4 т. – К., 1989, 1990, 1992.
18. Казачков С. Дирижерский аппарат и его постановка М., 1968.
19. Казачков С. О дирижерско-хоровой педагогике М., 1970.
20. Калущька Н. Мистецька діяльність Олександра Кошиця в контексті музики ХХ сторіччя. Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата мистецтвознавства. – К., 2001.
21. Канерштейн М. Вопросы дирижерского мастерства К., 1980.
22. Кошиць О. Листи до друга. – К., 1998.
23. Кошиць О. Спогади К., 1995.
24. Мазель Л. О мелодии М., 1952.
25. Молдавін М. Народний підголосковий спів К., 1980.
26. Мулен И. О воспитании дирижера М - Л-д., 1987.
27. Мурзина О. Соціально-психологічні аспекти дослідження фольклору // Питання методології теоретичного музикознавства. – К., 1982.
28. Мусин И. Техника дирижирования М., 1967.
29. Раппопорт С. Искусство и эмоции М., 1972.
30. Романовский Н. Принципы работы над строем в хоре Вып.1.Л-д 1967.
31. Романовский Н. Хоровой словарь Сосенко К. Культурно історична постать староукраїнських свят Різдва і Щедрого вечора К., 1994.
32. Теплов Б. Психология музыкальных способностей М., Л 1947.
33. Цвейг Ст. Артуро Тосканини М., 1957.
34. Чекановская А. Музыкальная этнография. – М., 1983.
35. Швейцер А. И.С. Бах М., 1964.